

„Gazdagon megalkotott és alapos
kutatómunkát bizonyító,
elragadó történet művészetéről és barátságról.”
– Chanel Cleeton, bestsellerszerző

A
**TIFFANY-
LÁNYOK**

*fine
selection*

SHELLEY NOBLE

SHELLEY NOBLE

A

**TIFFANY-
LÁNYOK**

Első kiadás

Könyvmolyképző Kiadó, Szeged, 2024

Azoknak a kevésbé ismert Tiffany-lányoknak, akik segítettek áttörni az üvegplafont az őket követők számára.

1. fejezet

1899 július
Montmartre
Párizs

EMILIE PASCAL MEGTÖRLI A KEZÉT egy tiszta ruhában, és óvatosan az asztalra helyezi a papírlapot. Ez az utolsó papirosa. Még a múlt őszszel sikerült elcsennie két lapot d'Evereux íróasztalából, amikor az apja a lovag portréján dolgozott.

Az egyiket már fel kellett használnia.

Erre most neki van szüksége.

Megigazítja a papírlapot, és közelebb húzza a tintatartót. Nagy levegőt vesz, és finoman megérinti az arcát. A zúzódás elmúlik majd, mire megérkezik New Yorkba a levelével.

De most sietnie kell.

Viszont nagyon pontosan kell fogalmaznia, úgy, ahogy az évek alatt megtanulta. Egyetlen hiba végzetes lehet a számára.

Emilie gondolatban maga elé képzei a megírandó levelet, mint a festő-vászonra szánt jelenetet, amikor festeni készül. Cirádás, de férfias kézírás, csak egy rövid magyarázat, semmi túlzott dicséret. A toll hegyével megérinti a papírlapot.

Tisztelt Mr. Tiffany...

Épp, amikor aláírná a szinte tökéletesre sikerült hamisítványát, dörömbölnék az ajtón. Ösztönösen felemeli a tollát a papírról, és – *Dieu merci*¹ – nem ejt pacát a levélen.

Óvatosan folytatja:

*Mes sincères salutations,
Le Chevalier d'Evereux*²

Az ajtó megremeg az egyre erősödő dörömböléstől. Nincs köves-pja, így Emilie ráfúj az aláírásra, majd összehajtja a levelet. Nem pecsételi le – a túl sok vagy a túl kevés igyekezet jelenti gyakran azt a hibát, amelyen elbukhat az ember.

Feláll, és az ágyához siet, ahol a fekete iratgyűjtő mappája fekszik, az utolsó alkotására várva.

Odakintről kiabálás hallatszik:

– Dominique André Pascal! Nyissa ki az ajtót, a Párizsi Csendőrség nevében!

Emilie a mappába csúsztatja a levelet.

Az ajtó nem fog sokáig kitartani. Nem találják majd itt, akit keresnek. Elment, és Emilie nem tudja, hová, de örül, hogy megszabadult tőle. A vállára kanyarítja a köpenyét, és felkapja a mappát az ágyról. Gyorsan körbenéz, hogy nem felejtett-e el valamit, aztán az ablakhoz siet.

Régen eltervezte már ezt a pillanatot. Olyan, mintha egész életében erre várt volna. Az ablak nyitva, Emilie kicsúsztatja a legértékesebb vagyongát a kis erkélyre. Felnyalábolja a fekete, de könnyű anyagú szoknyáit, menekülésre készen. Egyik lábát átlendíti a párkányon, majd a másikat is. Épp akkor húzza le az ablaktáblát, amikor az ajtó enged.

Felmarkolja az irattartót, és a szomszédos erkélyre hajítja, majd utána veti magát.

Jean és Marie ott várnak rá, és besegítik a lakásukba. Ők is hallották a csendőröket az előcsarnokban. Marie szó nélkül rásegíti Emilie-re a köpenyét. Odakísérik a tetőre vezető létrához. Emilie felkapaszkodik a

¹ Hála Istennek!

² Őszinte üdvözléssel: d'Evereux lovagja

létrára, és úgy szorítja a mappáját, mintha az élete múlna rajta. És így is van.

Jean el akarja kísérni a biztonság kedvéért, de Emilie megrázza a fejét.

– *Non, tu dois m'oublier.*

– *Mais je t'aime.*

– *Non.*³

Marie felnyújtja a bőröndöt, amit erre az alkalomra őrizgettek.

– Utánad küldjük az utazóládádat, amint berendezkedtél.

Emilie csak bólint, képtelen megszólalni.

Marie sírva fakad. Jean figyelmeztető pillantást vet rá. Marie letörli a könnyeit, hiszen a csendőrök kikérdezhetik őket a szomszédjaikról.

Emilie kikukucskál, hogy megbizonyosodjon, nincs-e ott valaki, majd kimászik a tetőre.

Jean vágyakozón tekint föl a négyzet alakú nyíláson át. Emilie így fog emlékezni rá. Ahogy a fény keretezi az arcát.

Aztán sötétbe borul az alakja, és Emilie folytatja az útját a párizsi háztetőkön keresztül.

Még egy helyen meg kell állnia a kikötőbe vezető úton, mielőtt felszállna arra a hajóra, amelyik messzire viszi innen. El az emlékeitől, akár jók, akár rosszak, el a barátaitól és az ellenségeitől, és mindenekfölött az apjától.

Lemászik a rue Suger-re. Az utcai lámpák megvilágítják a macskakövet, sehol senki. Nem hallja a kikergetett csendőrök hangját sem.

A holmiját szorongatva elindul északra, a folyó felé. Még júliushoz képest is forró az éjszaka, Emilie izzad az erőfeszítéstől és a félelemtől. És még mindig jókora távolságot kell megtennie.

Férfiak és nők árnyai bukannak fel az ajtókbán, a munkások elindulnak a gyárakba, a hajókhoz, a varróműhelyekbe, a virágpiacra, ahol annak a néhány léleknek kínálják a portékájukat, akik kimerészkednek ilyen időben.

Emilie meggyorsítja a lépteit, habár az egész teste tiltakozik ellene. Legszívesebben leülne, a kezébe temetné az arcát, de majd erre is sor kerül hamarosan.

És ekkor megpillantja a kis virágárusnőt a Pont des Arts híd lábánál.

³ – Nem, el kell felejtened engem.

– De hiszen szeretlek!

– Ne!

A nő észreveszi a közeledő Emilie-t, és rávillantja ferde mosolyát. Régi ismerősök már. Tekintetével végigfut a krizantémokból, orgonákból és margarétákból álló vödör tartalmán, és kihúz a közepéből egy hosszú szárú rózsát. Emilie a nap első sugaraiban látja, hogy a rózsza ma vörös, tökéletes szimbóluma az elválásnak.

Emilie egy pénzérmét ejt a nő tenyerébe, és elveszi a rózsát.

Még csak a nevét sem tudja a virágárusnak.

Fellépked az egyenletes lépcsőfokokon a híd gerince felé. Lelassítja a lépteit, miközben az éjszakából késve hazasiető két férfi elhalad mellette. Aztán megfordul, hogy lenézzen a Szajna mély vizére. Nem fog sírni.

– Ma elmegyek Franciaországból, *Maman*. Lehet, hogy sokáig nem tudlak meglátogatni. *Ne m'oublie pas!*⁴ – És belejti a rózsát a sötét folyóba.

1899 július

Tiffany Üvegműves és Dekorációs Vállalat
Manhattan

CLARA DRISCOLL AZ ASZTALÁNÁL ÜLT a heti költségeket böngészve, és a szitakötőkre gondolt. A levegőben lebegő *szitakötőkre*, ahogy irizáló szárnyaik egy másodpercre visszaverik a napfényt, mielőtt elröppennek, majd váratlanul újra feltűnnek valahol.

Vasárnap a Central Parkban biciklizve látta őket, azóta nem hagyták nyugodni.

Clara hátradőlt, az ujjaiával összecsippentette az orrnyergét. A szeme elfáradt, annak ellenére, hogy még csak reggel volt, és érezte, hogy mindjárt rátör a migrénes fejfájás.

A Tiffany Üvegműves és Dekorációs Vállalat női osztályának a vezetőjeként az ő felelőssége volt, hogy a számok minden héten stimmeljenek. Általában gond nélkül szét tudta választani a vezetői és a tervezői munkáját. Nem úgy, mint azon a reggelen. Mr. Pringle Mitchell, az üzletvezető épp aznap vezetett be egy sor új követelményt, amelyek tovább

⁴ Ne felejts el engem!

súlyosbították Clara helyzetét, a többletmunka ugyanis több idejét emésztí majd fel anélkül, hogy valóban hasznos lenne.

Clara és Mr. Mitchell mindig a költségeken huzakodtak. Mr. Tiffany ragaszkodott a minőségi és az egyedi műalkotásokhoz. Mr. Mitchellt ezzel szemben leginkább az érdekelte, hogy alacsonyan tartsa a költségeket. Clarának többnyire sikerült elég jól lavíroznia kettőjük között.

De most ott volt ez. A legfelháborítóbb új szabály, hogy a női osztálynak bérleti díjat számítanak fel a vállalatnál használt helyiségekért. Havi ötven dollárt! Egyszerűen elképesztő volt! Főként, mivel tudta, hogy Mr. Mitchell csak az ő bosszantására találta ki ezt a szabályt.

Mr. Tiffany azt tanácsolta, hogy egyszer fizesse ki, aztán ne foglalkozzon vele, majd ő elsimítja. Kedves volt tőle, hogy ezt mondta, de azóta elutazott Európába a családjával. Ott Mr. Binggel konzultál majd a Graf-ton Gallery októberben esedékes kiállításáról. Clara ismerte annyira Mr. Tiffanyt, hogy tudja, hamarosan nyakig elmerül majd az áprilisban megrendezendő párizsi világhiállítás körüli pletykákban.

Clara racionális, megértő és modern nőnek tartotta magát, szívesen vállalta, úgymond, a hajó irányítását, miközben mentorálta a mesterséget az ő égisze alatt tanuló nőket, és mindemellett a saját tervein is dolgozott.

De nehéz volt koncentrálnia, amikor a figyelmét a szitakötők kötötték le. Különösen egy ilyen fejfájásos napon.

A könyvelés mellett még ott volt két munkásnő elvesztése, akik férjhez mentek az előző hónapban, valamint az ötödik emeleti műhelyt fojtogató, erősödő nyári hőség. Határozottan fejfájásos napja volt.

Clara hátrahajtotta a fejét, és lehunyta a szemét, hogy pihentesse egy pillanatra. A látása soha nem volt a legjobb, és a fejfájás mindig rontott a helyzeten.

És megint azok a szitakötők! A feje fölött szálldostak, leszálltak az akvarellkötegre és a vázlatokra, amiket még le kellett fűznie. Lecsaptak a fából készült lámpaernyőformára, amit nemrég fejezett be. Leereszkedtek az üvegmetsetek és szerszámok munkatálcájára, amit félretolt az útból, hogy helyet csináljon a számlakönyveknek.

Számlák. Kinyitotta a szemét, és felállt. A nap besütött az ablakon, tökéletes reflektorfényt vetve a várakozó számoszlopokra.

Clara megigazította a muszlin munkaruhája ujját, felkapta a tollat, és ott folytatta, ahol abbahagyta.

Két nagy, 2435B számú zöld opálos üveglap. Ezeket közvetlenül a Queens állambeli Coronában lévő Tiffany-kemencéktől kellett megrendelnie, mivel a triptichonhoz már felhasználták a földszinti üvegraktárból a készlet nagy részét. Ő maga ment el a kemencékhez, hogy elhozza.

Menetjegyek oda-vissza trolira, kompra és vonatra. Bár aligha tűnt tisztességesnek, hogy az ő osztályának kell kifizetnie az utat, csak azért, mert a férfiak nem voltak képesek elintézni az üveg utánpótlását.

Clara felsóhajtott. A szokásos számú megbízásukkal és a párizsi világkiállításra szánt darabok miatti többletmunkájukkal még csak július felénél jártak, de már majdnem túllépték a havi költségvetésüket.

Ám nem takarékoskodhattak az anyagokkal vagy a gyártással. Mr. Tiffanynek az a közmondásos zabszem volt a hátsójában a kiállítás miatt. A legutóbbi párizsi világkiállításon, tíz évvel korábban, ő maga döntött úgy, hogy nem állít ki, és a legnyomulósabb versenytársa, John La Farge szerezte meg az összes díjat, amelyekről Mr. Tiffany meg volt győződve, hogy őt illették volna meg.

Ezúttal arra készült, hogy úgy ámulatba ejtse a világot, ahogy még soha senki, és végre őt ismerjék el az üvegművesség kétségbevonhatatlan királyként.

Clara nem tudott ezzel a céljával nem egyetérteni. Mr. Tiffany egy vízióval rendelkező zseni volt. De az a legkevésbé sem volt szempont, hogy a víziója alapján született ólomüveg ablakok, vázák, lámpák, kerámiák, mozaikok és az összes többi megbízás megvalósításához, amit Tiffany stúdiói elvállaltak, különböző részlegek, megszámlálhatatlan kézműves és művész munkáját kellett összehangolni.

Ő volt mindennek a húzóereje, és ezt mindannyian nagyon jól tudták.

Clara még soha nem találkozott hozzá hasonló emberrel. Nem hitte, hogy volna bárki is, aki akár csak megközelítheti Louis Comfort Tiffany nagyságát.

Clara Wolcott Driscoll és a Tiffany-lányok nélkülözhetetlen részei voltak ennek a teljesítménynek.

Épp befejezte az első számsor egyeztetését, amikor halkan kopogtattak az ajtón. Clara letörölte az izzadságot a felső ajkáról, és a zsebébe csúsztatta a zsebkendőjét.

– Tessék!

Annie Phillips állt az ajtóban szégyenlősen.

– Jöjjön csak be, miss Phillips! Valami baj van?

– Nincs, asszonyom. Nincs baj... tulajdonképpen. Csak annyi, hogy... Nos... – Előrelendítette a kezét, így láthatóvá vált egy olcsó, aranyak tűnő gyűrű, amin egy apró csiszolt üvegkő csillogott.

Clara szíve elszorult, és lüktetni kezdett a feje. Annie volt az egyik legjobb üvegvágója. Ez volt a harmadik eljegyzés, ami abban a hónapban az osztályát sújtotta. És amikor egy lány menyasszony lett, férjhez ment, vagy ne adj isten, házasságon kívüli bajba keveredett, azonnal mennie kellett.

Mr. Tiffany lehetett akármilyen kitűnő munkaadó, aki ugyanolyan bért fizet a „lányainak”, mint az embereinek, sőt odáig elment, hogy azt mondta, a lányokból jobb üvegvágók és -válogatók lesznek, mint a férfi társaikból, de egy ponton a többi cégtulajdonos és a törvény oldalára állt. Férjezett nők nem dolgozhattak a stúdióban.

Ami rendkívül rövidlátó gondolkodásnak tűnt az ő és a törvény részéről. A legtöbb férjezett nőnek több oka volt arra, hogy megtartsa az állását, mint hogy otthagyja.

– És ki az a fiatalember?

– Jack Mills, asszonyom. Tiszteletre méltó, és egy jó, szorgalmas családból származik. – Ami valószínűleg azt jelentette, hogy olyan szegények, mint a templom egere. – És olyan jóképű, asszonyom!

– Á!

Hányszor hallotta már Clara ugyanezt különféle változatokban? Hány lány hagyta már ott az állását, hogy a házasságról, az otthonról és a családról szövögetett álmait kövesse? És hányról nem hallott többet azóta sem? Korábban megpróbálta lebeszélni őket. Saját tapasztalatából tudta, hogy a szerelem és a biztonság ígérete könnyen zord valósággá válhat.

– És mivel foglalkozik Mr. Mills?

– Kocsis, a ruhanegyedben, Mrs. Driscoll. Igyekeznek, hogy menedzser-fé léptessék majd elő.

Mind így vannak ezzel, gondolta Clara csüggedten. És a fiatalember egészen biztosan kevesebbet keresett, mint a reménykedve előtte álló lány. Clara mindenekelőtt gyakorlatias nő volt, és bár általában a New Woman⁵ feminista filozófiája mellett foglalt állást, megértette azt a csábítást, hogy jó lenne a felelősséget egy szélesebb vállra áttenni. Végül is korábban ő maga is ugyanezt csinálta.

– Nos, ha biztos abban, hogy ez a jó döntés...

– Ó, igen, Mrs. Driscoll, biztos vagyok!

– Ebben az esetben sajnálattal el kell búcsúznunk magától, de sok boldogságot kívánunk. – Clara felállt, mintegy lezárva a beszélgetést és Annie Phillips alkalmazását.

Annie ajka megremegett.

– Ugyan, ugyan! – mondta Clara, és előlépett az íróasztala mögül. – Fel a fejjel! Csodálatos új kaland kezdődik az életében.

Miért mondta ezt? Ostobaság volt azt gondolni, hogy ennek a lánynak bármi másban lesz része, mint keserves munkával töltött hétköznapi napokban: egymás után szüli majd a gyerekeket, és véresre dolgozza a kezeit, miközben a férje utat tör magának a világban... vagy nem.

Biztosan a fejfájása és a hőség tette olyan pesszimistává. Általában nem engedte meg magának, hogy ilyen negatív legyen. Nem segített, és nem volt hasznos mások számára.

– Minden lány látta már a gyűrűjét?

Felesleges kérdés volt. Természetesen látták. Néha Clara úgy érezte, a stúdió semmivel sem több, mint egy vasútállomás, egy olyan ideiglenes megálló, ahol fiatal nők a következő életszakaszukat várják.

Biztatón elmosolyodott, és az ajtóhoz kísért a lányt. Nézte, ahogy visszasiet a többiekhez, majd becsukta az ajtót.

Alig ült le az íróasztalához, máris újabb kopogtatás hangzott az ajtaján. Clara felnyögött.

– Te jó ég, add, hogy ne még egy lány legyen az!

⁵ A New Woman (Új Nő) egy feminista eszmény volt, amely a 19. század végén jelent meg, és mély befolyást gyakorolt a 20. századra is, és feszegette a férfiak uralta társadalom által szabott határokat.

1899 júliusa

Mrs. Bertolucci panziója

Manhattan

GRACE GRIFFITH ÉPPHOGY HAZAÉRT a tizenegy órai kijárási tilalom előtt. Mrs. Bertolucci a kapuban állt, kulccsal a kezében, amikor Grace becsusszant.

– Tyúh! – fújt egyet Grace. – Féltem, hogy a konyhaablakon kell majd bemásznom.

Mrs. B, ahogy a lakók hívták maguk között, ravaszkas pillantást vetett rá.

– Jobban tennéd, ha nem járkálnál mindenféle fiatalember után.

– Tudja, hogy nem teszek ilyet – mondta Grace őszintén.

– Akkor mi miatt késtél ma este?

– Ki miatt. A neve Emma Goldman. A születésszabályozásról, a szabad szerelemről és a nők egyenjogúságáról beszélt. Magával ragadó volt.

Mrs. B keresztet vetett.

– Az a nő! Hírhedt anarchista, mindenütt bajt kever, bármerre is jár. Ne keveredj bele ebbe az örülségbe! Ezek az anarchisták erőszakos emberek. Magam is láttam ilyet a régi hazámban. Ó, *dio mio!*⁶

– Soha nem tenném – nyugtatta meg Grace. – Teljes mértékben amellett vagyok, hogy a nőknek is legyen szavazati joguk, egyenlő bérük, saját vagyonuk, és hogy a férjük ne zaklassa őket, de ez a miss Goldman... – Grace vállat vont. – Jó karikatúrát lehetne rajzolni róla.

Mrs. B két kézzel intette le.

– Lehet, de vigyázz, nehogy elsodorjanak olyan események, amiket nem tudsz irányítani!

A hevesége meglepte Grace-t.

– Úgy lesz. Az erőszak nem az én asztalom. Egész nap templomi üvegablakokat készítek.

– És kirúgnak, ha elalszol az üvegablakod fölött.

⁶ Istenem!

– Akkor nem, ha előbb férjet találok – viccelődött Grace.

– Szép lány vagy, Grace. Okos, túlon túl is az. Esetleg egy kicsit magas néhány férfinak, de biztosan találsz olyan valakit, aki elég magas és elég gazdag. – Grace már szólásra nyitotta volna a száját... – Tudom. Soha nem mennél férjhez, ha ehhez fel kellene adnod a munkádat, mindketőt. De azért aggódom érted.

– Ezt nagyra értékelem, de maga is modern nő, Mrs. B. Mindannyiunk példaképe, még ha nem is vallja be.

Mrs. B újrահázasodhatott volna a férje halála után. Jó hírnek örvendő özvegyasszonyként még kellemes öröksége is volt: egy szép, biztonságos környéken lévő panzió. De nem tette, pedig rengeteg lehetősége lett volna rá.

– Eh! A vacsorád a melegítőplatin van, de ne engem hibáztass, ha úgy megkeményedett, mint a cipőtalp.

– Á, dehogya! Ön egy álom, Mrs. B!

Grace lehajolt, és puszit nyomott a testes háziasszonya arcára.

– Most pedig indulás, és ha végeztél, kapcsold le a villanyt a konyhában!

– Úgy lesz, köszönöm!

Grace megkönnyebbülten és hálásan sietett végig a folyosón. Majdnem éhen halt, és elborzasztotta a gondolat, hogy üres gyomorral kell lefeküdni aludni ebben a hőségben.

Óvatosan kivette a letakart tányért a meleg sütőből, és az asztalra tette. Leemelte a fedőt, és belélegezte a mennyei aromát. Sertésszelet, sült burgonya és káposzta. Kihúzta a vázlatfüzetét a hátitáskájából, majd a villát és a ceruzát változtatva eltüntette a sertésszeletet a krumplival, és megrajzolta a lázító anarchista, Emma Goldman jól felismerhető karikatúráját.

Jól sikerült rajz lett. Az aranykeretes szemüveg, a kiálló, kissé vaskos orr és a haj, ami úgy fedte a homlokát, mintha gomba lenne, mind-mind eltűlözva Grace ceruzájának nyomán.

Nem volt hízelgő portré, de elég jól megragadta a modell lelkét és arcvonásait, Grace maga legalábbis így gondolta.

Elégedetten dőlt hátra. Most már csak egy frappáns aláírást kellett ki találni hozzá, és rávenni valamelyik újságot, hogy vegye meg.

De addig is minden reggel elmegy a másik „rajzolás” munkájába. Igazán mulatságos volt, hogy a Tiffany Üvegműves és Dekorációs Vállalatnál

azok a nagyméretű vázlatrajzok, amiket a kis akvarell ablaktervek alapján készített, ugyancsak a valóság egyszerűbb ábrázolását képviselték. Valószínűleg a vonalas technika miatt. De nem is állhattak volna távolabb Grace többi karikatúrájától.

Az ablaktervekkel rengeteg emberhez tudta eljuttatni a művészetet és a szépséget, a politikai karikatúráival viszont Grace Griffith a világot akarta megváltoztatni.

2. fejezet

EMILIE EGYENES HÁTAL ÜLT a másodosztályú kabinja ágyán, a bõröndje még mindig kicsomagolásra várva a lábánál, a mappája mellette feküdt a keskeny fekhelyen. Mintha arra számított volna, hogy lesz menekülésre lehetősége, ha megtalálják. Egyáltalán keresik-e a hatóságok? Ő nem tett semmi rosszat. Legalábbis nem önként. De lehet, hogy kikérdeznék, és tanúskodnia kellene az apja ellen. Ezt képtelen lenne megtenni, bár kezdettől fogva tudta, hogy egy napon meg kell állítania őt.

De most már kétségtelenül biztonságban volt. Senki sem akadályozta meg, hogy felszálljon a Le Havre-ba tartó vonatra vagy a *Gascogniára*, mielőtt az kihajózott volna. Mindenesetre ő már elhatározta magát. A jövője New Yorkban várja, Louis C. Tiffany stúdiójában. Múalkotássá változtatja a fényt, a saját módján, a saját elképzelése szerint, és mindezt a saját jogán.

Hallotta, amint a hajó motorjai ütemes dohogásról egyenletes zümögésre váltanak, ami azt jelezte számára, hogy jó úton haladnak kifelé a kikötőből a tengerre. A biztonságba.

Emilie kifújta a levegőt, nem egyszerre, hanem lassan, mintha a legkisebb légmozgás is olyan eseményeket indíthatna el, amiket nem tud kontrollálni.

Amikor utoljára hajózott, első osztályú lakosztályban laktak az apjával, és a hajó személyzete leste minden kívánságukat. Gyönyörű étkező és könyvtár állt a rendelkezésükre, valamint fedélzeti nyugágyak, amikben

az utasok limonádét vagy pezsgőt szürcsölgettek, mielőtt átöltöztek volna a vacsorához vagy a báli ruhájukba. Persze akkoriban az apja rendkívül keresett, jó hírű portréfestő volt.

Még mielőtt a világ felfedezte volna, hogy miként engedhet meg magának ilyen pazar életstílust: úgy, hogy lemásolta a kevésbé ismert régi mesterek – és néhány új festő – műveit, és eredetiként adta el őket hiszékeny, többnyire külföldi gyűjtőknek.

Maga is elég jó festő volt, de a gazdagság látszata miatt az emberek azt gondolták, hogy bizonyára kiváló festő, ezért annyira keresett. Ez több ügyfelet hozott neki, akik olyan művésszel akarták a saját portréjukat megfestetni, aki *au courant*⁷ – és hajlandóak voltak megfizetni az árát.

Itt egy kicsit Emilie is bűnösnek tekinthető. Amikor ugyanis az apja túlságosan el volt foglalva a törvénybe ütköző művészi tevékenységével, Emilie-re bízta a portrék részleteinek kidolgozását.

A lány gyűlölte ezt. Gyűlölte a portrékészítést. De leginkább az apját gyűlölte.

Azok az emberek nem látták olyankor, amikor éjszaka kellett lelépniük, mert nem tudták kifizetni a lakbért, vagy amikor az apja felpaprikázva ment haza, és a feleségén meg a lányán töltötte ki a mérget. Később már csak Emilie-n, amikor az anyja nem bírta tovább.

Emilie megborzongott. Nem is emlékezett arra, hogy mikor aludt utoljára zavartalanul. Holtfáradt volt, de tudta, hogy az álom elkerülné. Ha biztonságban lesz Amerikában, akkor majd alhat.

Így hát a kabinjában üldögélt, ami olyan pici volt, hogy szinte megérinthette a szemközti falat. Ült, miközben a hajó megremegett és mozgásba lendült alatta. Ült, amíg jócskán el nem távolodtak a partról, és amíg mozgolódást nem hallott az ajtaja előtt, ami azt jelezte, hogy már dél van, vagy talán el is múlt.

Egy steward kopogott az ajtaján, hogy megkérdezze, szeretne-e a kabinjában ebédelni. Igent mondott, bár tudta, hogy ezt a költséget felszámítják majd neki, nem úgy, mint az első osztályon utazóknak. Elhessegette ezt a gondolatot. Takarékoskodnia kellett a pénzzel, de ennie is kellett, és még nem állt készen arra, hogy szembenézzen a világgal.

⁷ jól menő

Amikor meghozták a tálcát, az arcát elfordítva nyitotta ki az ajtót, és megvárta, hogy miután a steward letette a tálcát az asztalra, elmenjen.

Megitta a vizet, belemártott egy kis kenyeret a borba, ám a gyomra tiltakozni kezdett. Az idegesség vagy a tenger miatt, de nem tudott enni.

Emilie félretolta a tálcát, feltette bőrröndjét az ágyra, és levette a kulcsot a nyakában lógó láncról. Lassan kinyitotta, és megint rátört az az irracionális érzés, hogy üldözik. De nem ment érte senki.

Csomagolt két jól kihasználható szoknyát, ingblúzt és két munkakötevényt, amiktől azt remélte, hogy segítenek beilleszkedni a többi munkásnő közé. Kirázta a szoknyákat, és a keskeny szekrénybe akasztotta. Aztán következett egy látogatóruha, ami megteszi addig, amíg be nem rendezkedik, és üzenhet Marie-nak az utazóládájáért. A fehérneműjét és a hálóingét a falhoz rögzített kis fiókosszekrényben helyezte el.

És a bőrröndje legalján ott lapult, amit keresett. A vázlatfüzete, sok-sok galériakatalógus és művészeti folyóirat. Ezekből folytathatja a tanulmányait az ólomüveg-készítés művészetéről. Azóta olvasott és gyakorolt ebben a témában, amióta hónapokkal korábban felfedezte Tiffany munkáját Monsieur Bing Maison de L'Art Nouveau-jában.

Korábban soha nem mert bemenni a galériába. Nem engedhette meg magának, hogy bármit is vásároljon, és az új művészetekből rendezett bemutatókat kigúnyolták az Académie des Beaux-Arts tagjai, ahol tanult; apja pedig, akitől félt, irtózott az új művészetektől. Ám egy nap arra járt, és akkor az ablakon át megragadta a tekintetét egy felvillanó szín. Dacból és kíváncsiságból cselekedett, amikor bátran belépett, hogy megnézzze, mi okozta ezt a látványt.

Odabent megtorpant, amikor szembe találta magát egy üvegből készült ablakkal, amelyhez hasonlót még soha nem látott. „Favrile” üveg, így nevezték. Az elképzelhető legcsodálatosabb mintákban és színekben pompázott, amiket magából az üvegből hoztak létre, nem pedig a felületére festették. Egyáltalán nem olyan volt, mint a katedrális vagy a Párizs környékét tarkító számtalan régi templom sivár ablakai.

A talapatokon elhelyezett, lehetetlenül törékeny vázák mintha átölelték volna az őket körülvevő vibráló, mozgó és energiával teli levegőt. És ahogy Emilie ámulva állt, a nap odakint elmozdult, és a varázslatos fénysugarak minden irányba megtörtek, mozgó színnel árasztva el a padlót és a falakat.

Louis C. Tiffany.

Ezután újra és újra visszatért. Bejárta Párizst, hátha más műveit is megcsodálhatja, megtudta róla, hogy New Yorkban van egy nagy stúdiója, ahol számtalan művész és kézműves tervezte, alkotta és készítette ezeket a csodákat. És hogy van egy olyan műterme, amelyik kizárólag nőkől áll.

Emilie folyóiratokban és katalógusokban keresett példákat erre a fajta üvegre, és elolvasta, hogyan készül. Néhányat Jean „vett kölcsön” az Académie könyvtárából, ahol Marie és a saját megélhetéséért dolgozott, miközben mindketten a festők életét élték.

Kedves Jean, a hűséges, becsületes és tehetséges barát, akit az Emilie iránti szerelme tolvajjá tett. Az ő vágyai Jean életét is beszennyezték.

A kincsek között volt a *The Art Journal* című amerikai magazin egyik példánya is, amely elmagyarázta a készítés módját. És Emilie elhatározta, hogy meg fogja tanulni.

Aztán a világa szétesett darabokra.

Mindez nem számít, csak a tengeri úton önmagát képezve el kell sajátítania, amit kell. *Tanulj eleget ahhoz, hogy megálld a helyed a Tiffany-műhelyben*, mondta magának. Meg lehet csinálni, ha rászánja magát. Meg kell csinálni. Csak annyi kell, hogy bejuthasson egy audienciára Mr. Tiffanyhoz, aztán már rá tudja venni, hogy alkalmazza őt. Ó, milyen keményen dolgozna!

Emilie becsukta a bőröndöt, de nem vette le az ágyról. A kemény felülete jó lesz íróasztalnak a tengeren végzett munkához.

De a munka szinte azonnal kirepült a fejéből. Ásított, majd újra ásított, ráhajolt a bőröndjére és a mappájára, a karját védelmezően rájuk fektette, és elaludt.

AMIKOR EMILIE FELÉBREDT, minden csöndes volt, csak a motorok ritmikus dohogása hallatszott. Bódultan az ajtóhoz támoledt, és a falnak támaszkodott, amikor egy különösen nagy hullám szinte leverte a lábáról. Kidugta a fejét a folyosóra, és mivel senkit sem látott, kiosont a másodosztályú fedélzetre, hogy szippantson a hűvösen friss levegőből.

Leszállt az éjszaka. Sötét volt. Olyan sötét, amelyet soha nem látott Párizsban. Párizsban valaki mindig ébren volt, mulatozott, és valami mindig

megvilágította az eget. De ezen a tintafeketeségen még a Le Havre-i kikötő lámpáinak a fénye sem ragyogott át. Franciaország partvonalának a körvonala sem rajzolódott ki az éjszakai égbolton. Emilie örült ennek.

Elfordult a múltjától, mert tudta, hogy a sötétség, mint egy árnyék, ami nem hajlandó elengedni, követni fogja nyugatra. De egyelőre addig fog dolgozni mindennap, amíg annyira el nem fárad, hogy muszáj aludnia. És amikor újra felébred, teljesen mindegy lesz, hogy nappal van, vagy éjszaka.

A fedélzet hullámozott a lába alatt, amitől a gyomra is hullámozott. Másnap muszáj lesz elmennie az ebédlőbe, különben túl gyenge lesz ahhoz, hogy bármit is csináljon, amikor megérkeznek New Yorkba.

Hogyan jutott el a száműzetésig? Úgy kezdődött, hogy egy részeg, dühödt vádaskodás elhangzott az utcán, amit néhány nappal később Madame Hubert szalonjában megismételtek. „Ez csak pletyka, tudod. Semmi több.” De a kár megtörtént, és a hír elterjedt, eleinte csendesen, volt, aki nem hitte, volt, aki félresöpörte, mint egy unalom szülte pletykát vagy a féltékenység egyik jelét.

Féltékenységből fakadt, valóban, de ettől még igaz volt.

Dominique Pascal műkinchamisító volt.

Aztán a találgatások elérték Emilie-t is. Először az Akadémián vette észre, ahol művészek készültek, és időnként modellt ült a képzett festőknek. Valaki elstutogott valamit az orra alatt. Lopott pillantásokat vetettek felé, és gyorsan elfordultak, amikor viszonzta a tekintetüket.

Találgatták, vajon tudja-e. Segített-e neki, bűnös-e ő is? És mindez alá támasztotta azt, amit mindvégig tudtak. Hogy nőknek nincs helyük az Académie des Beaux-Arts falai között. Emilie először megpróbálta figyelmen kívül hagyni őket. Makacs természete arra készítette, hogy emelt fővel folytassa a tanulást, még akkor is, ha kerülték őt, kuncogtak a háta mögött, sutyorogtak, amikor belépett a szobába. Mégis mindennap be ment az óráira, bár összeszorult a szíve. Aztán Dominique Pascal eltűnt, és egyetlen lányának (legalábbis az állítása szerint az egyetlen) egyedül kellett szembenéznie a párizsi társasággal és a rendőrséggel. Ha lett volna családja vagy akár befolyásos barátai, talán átvészeli a vihart, de Emilienek nem volt ilyen támasza. Tehát az apjához hasonlóan ő is elmenekült.

És most végre szabad volt.

A KÖVETKEZŐ NÉGY NAPBAN EMILIE a kabinjában maradt, elrejtőzve a napsütés és a kíváncsi tekintetek elől. Néha bement az ebédlőbe, és kényszerítette magát, hogy társalogjon a többi utassal, csak hogy gyakorolja az angoltudását. Olykor magával vitte a vázlatfüzetét a fedélzetre, de az a hely nem volt alkalmas arra a gondos munkára, amit ő akart végezni. Inkább a kabinjában rajzolt, másolta a képeket a galéria katalógusából és a többi folyóiratból.

A szecessziós plakátokkal kezdte. Sötét, hangsúlyos árnyékolásukkal megfelelők voltak arra a célra, hogy megértessék vele, hogyan lehet egy festményt üvegdarabokból álló puzzle-lé alakítani. Emilie eleinte egyenesen a magazinból másolt a vázlatfüzetbe, majd berácsozott egy kisebb részt, és megrajzolta nagyobb léptékben. Aztán egy még kisebb részt még nagyobb léptékben.

Aprólékos munka volt, és néha azt szerette volna, hogy bárcsak kirobannának belőle a vonalak és a színek, és futnának le a lapról, hogy a levegőben összeállva olyan vázákká formálódjanak, amilyeneket Párizsban látott. De fegyelmezte magát. A precizitás és a részletekre való odafigyelés végül messze felülmúlta az alkotás iránti vágyát.

De eljön még az ő ideje. Lelki szemei előtt már látta a munkáját. Egy nap eljön.

Lehajtotta a fejét, és rájött, hogy a ceruzáját a himbálózó hajóval összhangban mozgatja. Egyszer-egyszer kicsúszott a vonalból, amikor egy hirtelen zökkenés miatt a ceruzahegy végigszántott az oldalon.

Egyik éjszaka vihar volt; a hajó olyan hevesen ringott, hogy Emilie-nek abba kellett hagynia a rajzolást és az olvasást is. Aznap este nagyon kevesen voltak az ebédlőben. Emilie gondolni sem tudott az evésre, de azért leküzdött néhány falat húst és pudingot. Amit aztán viszontlátott, amikor hullámokban tört rá a rosszullet a kabinjában.

A következő két napban nem próbált mást magához venni, csak folyadékot, aztán csodáival határos módon a tenger megnyugodott. Egy nappal később a hajómotorok leálltak, és bevontatták őket a New York-i kikötőbe.

A NEM EVÉSTŐL, AZ IDEGESSÉGTŐL ÉS AZ IZGALOMTÓL remegő és legyengült Emilie felvette a legjobb szoknyáját és ingblúzáat. Különös figyelmet fordított a hajára, amit befont és kontyba csavart a tarkóján. Nem a szokásos lobogó vörösesbarna fürtök, de jól állt neki, és ez a stílus megmutatja majd, hogy komoly a szándéka.

Az ebédlőbe ment, és elhatározta, hogy alaposan bereggelizik, mielőtt elhagyná a hajót. De amikor felszolgálták az ételt, csak egy zömlét és egy kis feketekávét tudott lenyelni.

Hát mindegy. Amint meglesz az állás, egy marhasültes vacsorával jutalmazza majd magát egy szép étteremben, ahol nem szánakázik fel és alá az ezüst evőeszköz az asztalon.

Aztán a hajó hirtelen lelassult, a motorok teljesen leálltak, és az utasok felmentek a fedélzetre. Az első dolog, amit Emilie érzékelt, a hőség volt. Sokkal melegebb volt, mint Párizsban. Ő viszont ugyanazt a köpenyt viselte, mint a szökése éjszakáján. Nem volt hely a bőrröndjében, és túl nehéz volt ahhoz, hogy a bőrröndjével és a mappájával együtt cipelje. Már csorgott róla az izzadság, amikor a sor elejére ért, és a vámosnak bemutatja a fényképes igazolványát.

– Egyedül utazik?

Nem mintha bármi köze lett volna hozzá.

– Igen.

A vámos még egyszer rápillantott az igazolványra.

Emilie-re rátört minden félelem, amit maga mögött hagyott. Kissé megingott a lábán. De a vámos visszaadta neki az igazolványt, és tovább intette.

– Meg tudná mondani nekem, hogyan jutok el a Negyedik sugárútra?

– Induljon el a Tizennegyedik utcán a város túlsó vége felé. Az a Tizennegyedik ott. – Ujjával az utca irányába bökött. Fürkésző pillantást vetett a lányra, mire Emilie megdermedt. – Körülbelül hét háztömbről van szó, ezért, ha senki sem várja magát, a legjobb, ha trolival vagy taxival megy. Nehogy gyalog induljon el! Egy hóhullám kellős közepén vagyunk, évek óta a legrosszabb, ha engem kérdez. És ha még cipeli is azt a poggyászt és a kabátot...

Emilie megköszönte, és elsietett, de a fülében visszhangzott a szó, amit a férfi mormogott: „idegenek”.

TETSZIK? MI IS NAGYON SZERETJÜK.

Szívből ajánljuk,
ha öröme és felszabadult percekre vágysz!

**Már rendelhető!
ÉLVEZD MIHAMARABB!**

**MOST
KEDVEZMÉNNYEL**

lehet a tiéd!

[Megnézem.](#)

NE HAGYD KI!

Rendeld meg most a kiadónál!

Még több jó könyv

megjelenését támogatom veled.

[Imádom a jó könyveket. Kérem máris!](#)

Hét háztömb a Negyedik sugárútig, majd a Tizennegyedikről a Huszonötödik utcáig, ahol a Tiffany-stúdió található. Egy hosszú séta az elviselhetetlen melegben. Nem akarta, hogy az legyen róla az első benyomás, hogy egy elcsigázott, kócos ágrólszakadt. A taxi viszont túl drága lett volna. Legfeljebb, ha nagyon melege lesz, megáll útközben egy szökőkútnál, hogy felfrissítse az arcát.

Emilie még soha nem járt New Yorkban, de az anyja angol volt, és gondoskodott arról, hogy a lánya angol neveltetést is kapjon a francia mellett. De csak Emilie tizenegy éves koráig tudta ezt megtenni, amikor is a folyó áldozatává vált.

Ám Emilie tizenegy évesen is tudta, hogy ez nem a folyó hibája volt. Az édesanyja kétségbeesésében ment a folyónak.

Emilie hirtelen megijedt, hogy az angolja nem lesz elég jó. Hogy az akcentusa elriasztja majd az embereket. Hogy jobb ruhákat kellett volna hoznia. Azt gondolhatják, hogy valami nincstelen, tanulatlan bevándorló, mint azok a szegény párok a *Gascognián*, akik az alsó fedélzetről nézték, ahogy az első- és a másodosztály utasai kiszállnak. Tudta, hogy őket viszont azonnal a bevándorlási hivatalba irányítják, ahol piszkálják és bökdösik őket, és megváltoztatják a nevüket, egyeseket karanténba tesznek, másokat pedig visszaküldenek anélkül, hogy betehetnék a lábukat Amerika földjére.

Érezte a feléje áradó energiájukat, hogy ő a szerencsések egyike, reménnyel és félelemmel teli tekintetük sugara szinte lyukat fúrt a hátába. Odahaza hallotta a róluk szóló történeteket, hangosan panaszkodtak a bevándorlók sorsáról a bárókban, ahol az apja sok estét töltött, és ahová néha Emilie is vonakodva elkísérte. Ezért költött olyan sokat a csekély megtakarításából a másodosztályú hajójegyre. És most ott volt, szilárdan megvetette a lábát. És ott is fog maradni.

Könnyek szöktek a szemébe, a megkönnyebbülés és a remény könnyei, de a félelemé is, mert nem tudta, hogyan éljen túl ott egyedül.

De nem volt egyedül. Itt volt vele a portfóliója, a tehetsége és az ambíciója.

És azzal átvette a másik kezébe a bőröndjét meg a mappáját, és elindult lefelé a Tizennegyedik utcán. Sajnálta, hogy nem lesz meg „a nagy belépője”, de a legtöbb kalapját és ruháját eladta, hogy legyen elég pénze az útra.